

HEV õpilase märkamine ja toetamine koolis

Viivi Neare PhD

Abivajav laps koolis – HEV õpilane

Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilane on laps, kelle andekus, õpiraskused, tervises seisund, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemalviibimine, kooli õppekeele ebapiisav valdamine või puue ei võimalda lapsel ja tema perel ISE toime tulla, vaid laps vajab lisaabi ja *tekib vajadus teha kohandusi või muudatusi õppe sisus, õppeprotsessis,*

õppe kestuses, -koormuses,
-keskkonnas (õppevahendid, **ruumid**,
suhtluskeel, s.h viipekeel või muud AAK
vahendid, **tugipersonal**, spetsiaalse
ettevalmistusega õpetajad), **taotletavates**
õpitulemustes või õpetaja poolt **klassiga**
töötamiseks koostatud töökavas (PGS,
§ 46, lg 1. RT I, 23.03.2015, 72).

Igasugust HEV õpilast koolis on vaja
MÄRGATA, s.t on vaja vaadelda, kuidas
lastel läheb ja kui on probleeme, siis **kohe**

püüda süüvida, **milles** need **probleemid** õieti **seisnevad**, mis võiks olla nende **põhjused** ja mis saaks teha, et õpilasel ilmnevaid **raskusi** pisutki **leevendada**.

Ühe **esimese** asjaoluna ilmneb, et õpetajal **on vaja hakata** endale teadvustama asju **lapse lähiminevikust**: millise koolivalmiduse tasemega tuli laps kooli, kas käis üldse lasteaias, milline oli õpijõudlus eelmisel astmel jne. (1).

Seaduslik baas märkamiseks:

- Koolieelse lasteasutuse seaduse (RT I, 14.03.2011, 6) § 16 **Õppekava**, lg (5) ütleb, et *lasteasutuse õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused. Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust.* Seega on koolil võimalik juba I klassist teada, et kui kooli tuli nõrga koolivalmidusega laps, tuleb tema kooliga kohanemist ja toimetulekut õppimise algusega hoolikalt jälgida ja asuda **lapse arengut toetama.**

PGS (RT I,23.03.2015, 72) § 37 Õpilase arengu toetamine, lg (1) toob ära, et õpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral **kohandavad õpet õpilase vajaduste kohaselt**. Õpilase võimete ja annete arendamiseks tuleb välja selgitada õpilase individuaalsed õpivajadused, valida sobivad õppemeetodid ning korraldada diferentseeritud õpet. Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.... **NB!**

Kui toodud n.n tavameetmed ei aita, tuleb asuda otsima lisa, milles õpetajat aitab taas tuginemine PGS-is toodud paragraafidele **kooli õppekava** (§ 17), kus peab olema ära toodud eraldi punktina kõik, mis tehakse HEVõpilase arengu ja õppimise toetamiseks ja **õppekeskkonna kohta** (§ 19), mis peab toetama õpilase **arengut**, aga ka asjaolu, et õpilasele rakendatud meetmed **dokumenteeritakse** HEV õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud **individuaalse arengu jälgimise kaardil (IAJK)** - § 48, lg (6).

Õpilase arengu toetamise üheks seaduses sätestatud variandiks on **pikapäevarühm** (§38)

ja kooli õpilaskodu, eriti riiklikult toetatavad **õpilaskodud** (§39), mis on vaieldamatult hea koostöö koht kooli ja KOV-i vahel ja hädapärane õpilase arengu toetamise võimalus just õppimistingimuste, kodutööde tegemise kohustuse mõistmise/teadvustamise , arendamise, aga ka lapse iseseisva toimetuleku oskuste kujundamise võimalusena. Samas tuleb aga nii koolil kui KOV töötajal hoolega läbi lugeda antud paragraafi lõiked 7 ja 8.

On jäänud veel mõni oluline moment HEV õpilase tavakoolis õppimise **toetamiseks kohandamise kaudu.**

PGS § 46, lg (1) ütleb, et **kohandatakse õppe sisu, protsessi, kestust, koormust, keskkonda, taotletavaid õpitulemusi või õpetaja poolt klassiga töötamiseks mõeldud töökava.**

Õnneks või õnnetuseks peavad kõik kohandused siin olema tehtud põhikooli riikliku õppekava mingi vastava klassi ainekavade raamides. !!!

Kohandused seonduvad või, kas neid peab tingimata siduma IÕ(A)K koostamisega õpilasele?

IÕK kohta ütleb PGS §18, lg (1), et kui kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline ...
*kahanemine võrreldes **kooli õppekavaga** või riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste vähenemine või asendamine, tuleb õpilasele koostada riiklikes õppekavades sätestatud tingimustel IÕK.*

? ? ?

Sama paragraafi lõige (2) on niisama ebamäärane või veelgi enam, sest kõlades: *kui HEV õpilasele koostatud IÕK-s nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib IÕK-d rakendada nõustamiskomisjoni soovitusel.*

Mis mõttes vähendatud? Kas siis saab vabastada?

Kohandamine saab toimuda ainult põhikooli riikliku mingi vastava klassi ainekava (õppekava) raamides või ulatuses, selle kõige madalamatest pädevustest allapoole minnes ei ole enam kohandamine, vaid **muutmine** ja sellisel juhul on tegemist juba madalama ehk lihtsustatud õppekavaga, mille määramise aluseks on F70.

Koostöö ja puutepunktid

Kui kodukohta põhikoolis on HEV õpilane, siis teda **märkavad** õpetajad, sotsiaalpedagoog ja logopeed/eripedagoog, muidugi kõige enam peaksid mures olema lapsevanemad, et kuidas lapsel läheb, kuidas ta kohaneb, kuidas tal on ja kas tal on FUN õppida. (Vanemad vajavad sõbralikku ja mõistvat nõustamist).

- Kooli määratakse **HEV koordineerija**, kes toetab õpetajaid, lapsevanemaid, ka lapsi, kui need märkavad oma murega tulla koordineerija juurde, tugispetsialiste ja kes teeb ise ja suunab sotsiaalpedagoogi ja **klassijuhataja KOV vastava sotsiaaltöötaja juurde, kes siin aitab vaadata, kas vanemad tagavad lapsele koolikohustuse täitmiseks vajalikud kodused tingimused ehk õpikeskkonna.**